

Haina îl face pe om sau invers?

Competențe generale

- aplicarea unor norme de conduită în viața cotidiană;
- manifestarea unor deprinderi de comportament moral-civic în contexte de viață;
- relaționarea armonioasă cu ceilalți în contexte școlare și extrașcolare.

Competențe specifice

- explorarea calității de persoană pe care o are orice om (clasa a III-a);
- identificarea unor trăsături definitorii ale persoanei (clasa a III-a);
- recunoașterea unor atitudini în raport cu lucrurile (clasa a III-a);
- recunoașterea locurilor de apartenență locală (clasa a IV-a);
- identificarea unor tradiții locale și meserii dispărute (clasa a IV-a).

Conținuturi

- ce înseamnă să fim persoane;
- raporturile noastre cu lucrurile: nevoia de lucruri, lucrurile care ne exprimă (îmbrăcăminte), relații și atitudini față de lucruri (proprietate, grijă/neglijență);
- apartenența locală: localitatea și domiciliul, tradiții locale.

Activități de învățare

- exerciții de prezentare în perechi a unor aspecte relevante pentru identitatea proprie;
- realizarea și discutarea portretului jupâniței;
- recunoașterea unor atitudini față de lucruri (referitor la îmbrăcăminte) pornind de la informațiile prezentate;
- punerea elevilor în situația de a-și exprima gânduri, sentimente, atitudini

față de lucruri, de a susține nevoia de lucruri (nevoie/dorință de a fi în ton cu moda) și alcătuirea unor liste de lucruri utile în situații date;

- dialoguri în perechi despre preferințe, lucruri care îi reprezintă și cum cred elevii că le-ar plăcea lucrurilor să se comporte oamenii cu acestea;
- exerciții de prezentare a localității și a domiciliului;
- realizarea în echipe a unor colaje cu imagini din trecut, care ilustrează tradiții locale și elemente specifice orașului București.

Strategii didactice

- utilizarea metodelor activ-participative, interactive de învățare: discuții, dezbateri, gândire critică, confruntarea de idei.

Resurse

- **MATERIALE:** set de imagini, obiecte de patrimoniu: Rochie de mireasă- jupâniță, secol XVIII; Pantofiori de jupâniță, sec. XVIII; Nalâni sec. XVIII, parter, sala 2;

Desfășurare

Copiii vor privi obiectele de patrimoniu, la muzeu sau prin proiectarea imaginilor acestora la școală și aflăm ce întrebări își pun în legătură cu acestea. Din dezbateri vor deduce că luxul vestimentar era una dintre plăcerile boierilor la începutul secolului al XIX-lea. Dar de unde își procura aristocrația bucureșteană veșmintele și podoabele?

50 min

în perechi,
pe echipe,
individual

la școală/
Muzeul
Vârștelor

Haina îl face pe om sau invers?

Prezentarea succintă a informațiilor

Pantofiorii jupâniței

Suntem obișnuiți cu atâtea feluri de pantofi, sandale, șlapi, papuci, bocanci, cizme etc., încât ni se pare greu de acceptat că acum trei-patru sute de ani oamenii nu aveau foarte multe opțiuni atunci când erau nevoiți să-și cumpere ceva de încălțat. Dar, treptat, oamenii au devenit tot mai pretențioși și în privința încălțămintei, așa cum erau în privința vestimentației. Istoricii spun că în perioada în care pantofii din vitrină au fost fabricați, oamenii aveau la dispoziție o varietate de încălțări aproape la fel de mare ca și a noastră.

Să ne-o imaginăm pe jupânița (află sensul cuvântului) care a purtat acești pantofi. Cu siguranță nu era prea înaltă și piciorul ei era exagerat de mic. Se spune că, într-adevăr, în trecut oamenii erau mai scunzi decât noi, iar în privința dimensiunii tălpii ar mai fi ceva de adăugat: în multe perioade istorice femeile au fost constrânse de modă să poarte numere mai mici la încălțări sau să poarte haine mai strâmte, ori corsete pentru a părea că au o talie mai mică decât în realitate.

Cum vi se pare acest lucru?

- realizarea și discutarea portretului jupâniței;
- recunoașterea atitudinii acesteia față de îmbrăcăminte;
- atitudinea elevilor față de lucruri.

Dar să ne întoarcem la jupânița noastră. În Bucureștiul de acum două sute de ani puteai să-ți cumperi de încălțat de la negustorii care aduceau mărfuri de la Istanbul, Paris, Viena sau puteai foarte bine să-ți comanzi la atelierelor din oraș, în special din zona Lipscani de azi.

Mai întâi se prelucrau pieile de animale pe care măcelarii le vindeau tăbăcarilor care își aveau atelierelor în zona

Mănăstirii Radu Vodă. Tăbăcarii le curățau, le tratau cu tot felul de substanțe ca să nu se degradeze în timp și le vopseau. La final rămâneau tot felul de gunoaie și, de multe ori, aceste reziduuri ajungeau în Dâmbovița sau chiar în mijlocul drumului. De aceea, vara, în zona respectivă nu prea se putea respira din cauza mirosurilor.

Apoi pielea ajungea la meșterii care realizau încălțămintea. Cavafii (pantofarii, cizmarii) produceau încălțămintea cele mai ieftine și mai proaste din punct de vedere calitativ. Ei aveau ateliere în preajma Bisericii Sfântul Gheorghe de astăzi. Cizmarii lucrau pe o stradă numită Ulița Mare și pe care noi o cunoaștem azi sub numele de strada Lipscani, papugii lucrau în zona Șelari, iar conduragii și imingii care realizau încălțămintea cele mai frumoase și mai scumpe, preferate de boieri, lucrau în preajma mănăstirii Sfântul Sava. Dacă te uiți pe o hartă vei vedea că toate aceste ateliere se aflau în aproximativ aceeași zonă, cea pe care noi astăzi o numim Centrul Vechi al orașului. Lucrul acesta nu este întâmplător. În acea perioadă aici lucrau aproape toți meșterii orașului, oraș care nu era nici pe departe la fel de întins cum este azi.

Ce ne-a rămas de pe vremea cavafilor și jupânițelor? Aceste obiecte pe care le poți vedea aici, la Muzeul Vârștelor sau în alte muzee și numele străzilor din zonele în care s-a dezvoltat meșteșugul fabricării încălțărilor.

Haina îl face pe om sau invers?

Nalânii

Sigur că erau încântătoare jupânițele cu rochiile lor cusute cu aur sau cu pantofiorii lor decorați cu catifele și fire scumpe, dar să ne imaginăm străzile Bucureștiului vechi: fără asfalt, fără trotuare, cu trăsurile care circulau de-a valma printre pietoni, în zilele ploioase udându-i din cap până în picioare atunci când caii o luau la trap. Ca să nu-și ude picioarele și să răcească după fiecare plimbare prin oraș, jupânii și jupânițele încălțau pe deasupra pantofilor nalânii care, fiind mai înalți, îi fereau mai ales atunci când nu puteau evita bălțile cu noroi. De asemenea, se spune că nalânii mai erau folosiți și pe post de papuci de casă, fiind purtați mai ales iarna când podelele erau reci.

Pe harta Centrului Vechi, elevii localizează numele străzilor unde se fabricau odinioară încălțările: Cavafilor, Șelari, Lipsyani.

Haina îl face pe om sau invers?

2. Dezbateri pro/contra: „Omul face haina sau haina-l face pe om?”

- haina pe care o porti îți influențează starea emoțională?
- te simți incomod sau mai în siguranță și ai succes dacă te îmbraci în ton cu moda?
- te îmbraci frumos ca să faci impresie sau ca să te simți confortabil față de ceilalți?
- când ne alegem hainele pe care le purtăm ne gândim la cum ne vor percepe alții sau la cum ne vom simți noi înșine?
- hainele pe care le purtăm ne afectează și ne modifică atitudinile?
- aspectul fizic sau însușirile interioare ar trebui să conteze?

Concluzii

Luxul vestimentar era una dintre cele mai costisitoare plăceri ale boierilor la începutul secolului al XIX-lea. Aristocrația este atrasă de produsele de lux pe care le oferă Occidentul. Jupânii și jupânițele erau atrași de moda apuseană în comportament și vestimentație.